

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 69 ANULU XXI.

Sabiu, in 26 Augustu (7 Sept.) 1873.

Telegrafulu ese de d6ne ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cãtra expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celelalte pãrti ale Transilvaniei s pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inscreretele se platescu pentru intãia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Deputati alesi la congressu.

In cercurile (laice) urmãtoãrie s'au alesu Ioanu Gram'a asesoru de trib. orf. in cerculu alu VI; Robinu Patiti'a asesoru de trib. orf. in cerculu XX.

Congresulu electivu.

III.

„Metropolitulu nostru, cã autoritate bisericãscã suprema in provinci'a nõstra metropolitana, dupa corelatiunea intre bisericã si statu, este o pers6na, carea totu-d6un'a are si insemnãtate politica“*).

In cuvintele aceste amu cugetatu a cuprinde atãtu insemnãtatea eclesiastica cãtu si cea politica a unui Metropolitu.

Incãtu pentru cea dintãiu aflãmu ca can6nulu alu 34 apost. dice:

„Episcopii unei natiuni sa scie pre celu dintãiu intre densii si sa-lu considere de capu, si fãra sentinti'a lui nimic'a mai insemnatu sa nu faca, ci numai cele obicinuite, ce se tienu de eparchiele loru; dara nici acel'a sa nu faca nimic'a mai insemnatu fãra sentinti'a tuturoru, cãci numai asiã va fi concordia si se va glorificã Ddiu prin Dnulu intru s. spiritu.“

Dupa ce amu desfasuratu insemnãtatea unui Episcopu in altu locu*) amu desfasuratu in parte si pre cea a Metropolitulu intru cãtu elu este Archiepu s6u Archieppu.

Ceea ce trebuie sa mai adaugemu acum la cele ce privesce functiunile sele in sfer'a bisericãscã este precisatu in §. 146. alu dreptulu canonicu si adeca: ca sub presiedinti'a sea are a se tractã obiectele cele mai insemnate bisericesci.

Aceste din urma receru o deosebita eruditune s6u o deosebita latita cunoscintia a sciintieloru teologice-canonice si mai alesu in tempulu nostru, cãndu biseric'a, nu numai, dara chiaru religiunea, cã atare are unu nameru considerabile de combatatori.

In impregiurãrile ce ni le infatisiãza presentulu, problem'a conducerei cuprinsa in §. amintitu nu va fi in stare a o res6lve nici fanatismulu religiosu, cu atãtu mai putienu unu fr6u cu totulu liberu si egal cu indiferentismulu religiosu; iera calea mijlocia, calea cea de auru intre ambe aceste, recere o putere, carea de o parte sa fia initiata bine in cele ale religiunei si bisericiei, si sa nu fia straina, de alta parte, nici de miscãrile spirituali in lumea ceea ce tratãza cestiuni religi6se s6u bisericesci pre terenulu ipoteseloru inventate de esperinti'a omenesca. —

Unu capu alu unei provincie metropolitane precum este unu Metropolitu, mai are inse si alta chiamare. Elu este si legatur'a s6u reprezentantele legaturei intre bisericã si statu.

Ac6st'a ni-o ar6ta lamuritu activitatea repausatulu Metropolitu, carele si in cualitatea sea

de eppu au intrevenitu pentru bisericã la statu, pãna cãndu au adus'o in starea in carea se afla ea astadi. Ba precum ni e pr6 bine cunoscutu oper'a sea, la carea a contribuitu si congressulu din 1868, organizarea metropoliei, numai prin intermediulu seu s'a intaritu prin legi si s'a sanctionatu de Majestãte; pentru ca natiunea in majoritatea ei tocma pre atunci incepuse a practisã abstienerea politica de nefericita memoria.

Ajutoriulu reciprocu alu bisericiei cãtra statu, si alu statulu cãtra bisericã, provine din impregiurarea, ca biseric'a este in statu precum si statulu in bisericã; crestini suntu cetatieni precum si cetatienii suntu crestini (§. 300 comp. drept. can. de Andreiu Baronu de Siagun'a). Ajutoriulu acestu reciprocu, dupa cum vedemu din cele de mai susu si din istoria, numai atunci este unu adeveru s6u o realitate, cãndu in fruntea bisericiei se afla unu Metropolitu plinu de firmitate morale, intelectuale si fisica, unu Metropolitu, carele cãndu i va reflectã cine-va din cei mari ai statulu, cum a reflectatu prefectulu Modestus lui Basiliu celu mare: „inca niciodata n'a vorbitu unu Episcopu cãtra mine cu atãta cutesantia“, sa respunda cã Basiliu: „Se vede ca tu inca pãna acum nu te-ai intalnit cu nici unu Episcopu“.

Sa nu mergemu asiã departe inapoi in istori'a bisericãscã, cã sa vedemu ca referinti'a intre statu si bisericã recere o firmitate al6sa a caracterulu la acelu ce sta in fruntea unei metropolie, ci sa venimu la tempulu dinaintea caderei metropoliei nõstre si vomu aflã, ca indata ce a lipsitu firmitatea caracterulu si ultim'a urma a bisericiei nõstre erã pre aci sa dispara; ba ac6st'a erã pre aci pre aci sa se intemple si immediatu inainte de venirea repausatulu marelui Andreiu, cãndu altcum biseric'a dela 1783 inc6ce se reculesese intr'atãta, ca avea o episcopia carea inlocuã metropolia perduta la 1700.

In corelatiunea ac6st'a intre bisericã si statu, nu va negã nimenea ca este implicata si cunoscinti'a referintieloru politice ale statulu, si asiã unu capu bisericescu alu unei metropolie, cã a nõstra, carea are unu pondu insemnatu in politic'a statulu nostru, este neaperatu de lipsa nu numai sa fia initiatu in trens'a, dara sa scia si pasi, si de multe ori cu t6ta resolutiunea pre acestu cãmpu spinosu spre binele bisericiei, cãci e in statu, si spre binele statulu, pentru ca ac6st'a se afla in bisericã.

De aceea noi aflãmu f6rte periculosu principiulu de carele se vorbesce ca s'a statoritu in unele cercuri de deputati congressuali, ca numai etatea se decida la alegerea Metropolitulu. Principiulu ac6st'a aru face din metropolia o simpla stare de odihna, cã sa nu-i dicemu si necura pentru eppi inaintati in etate; conducerea bisericiei inse aru put6 fi adese espusã tentatiuniloru anarchice dinlauntru si napastuiriloru din afara.

Considerandu-le t6te acestea, congressulu este dara datoriu a cautã pre a cui umeri pune sarcin'a cea grea a unui Archiepiscopu, sarcin'a cea grea a unui Metropolitu!

Este adeveratu ca congressulu pre unu barbatu cum a fostu repausatulu Metropolitu nu-lu va aflã; inse pentru aceea nu se va put6 justificã inaintea lui Ddiu si a posteritatiiei, d6ca la alegere, fãra de a luã cele de mai susu in consideratiune, va purcede numai din indemauni negative, pre carinu voimule descrie mai de apr6pe. —

In fine suntemu datori a atrage cu ocaziunea ac6st'a atentiunea congressulu asupr'a archidiecesei, carea este f6rte gel6sa de drepturile si esistinti'a bisericiei preste totu, dara si de ale ei in specie, si carea din espressionea ce a dat'o cu ocaziunea alegeriloru in t6te cercurile, unde n'a fostu presiune fortiata din interese private, dovedesce cãtu se interes6za ea de venitoriulu ei si cui aru dori sa-lu incredintieze. Suntemu datori a atrage atentiunea congressulu, ca archidiecea cã un'a ce a adusu relativu mai multe sacrificie pre altariulu bisericiei pretinde cã nimic'a din alu bisericiei sa nu se p6rda, ci sa prospereze. Ea care singura si unica a fostu simburele metropoliei nõstre, si care singura si unica sustiene pre Metropolitulu nostru, si cu t6te aceste au datu si jumetate din dreptulu seu, ast6pta sa nu fia tratata cã o cucerita din partea dieceseloru sufragane. Cãci d6ca astadi diecesele sufragane, respective reprezentantii loru, cugeta ca prin puterea ce li-o da Statutulu organicu suntu in dreptu de a dã ele Metropolitulu s6u Archieppu, mãne se p6te intemplã ca archidiecea dela o margine pãna la ceea-lalta se desvotese lucrarea congressulu, sa-i arete ca opiniunea carea au crediut'o elu de adeverata despre dorintiele ei au fostu gresita, ca scopurile cari s'au venatu n'au fostu nici politice, nici bisericesci, ci personali-particulari — si reulu celu de apoi va sa fia de o miã de ori mai mare cã binele de pãna acum.

Salus rei publicae (ecclesiae) suprema lex esto ni-amu disu noi totu-d6un'a, ac6st'a o dorimu noi dela congressulu electivu acum, cã sa nu o p6rda din vedere. De aceea amu alinsu sãrcinele cu cari au sa stea in strinsa legatura insusirile celu ce are sa fia alesu.

Al6ga congressulu acum intre observarea acestor'a, al6ga intre dorintiele personali-particulari ale unor'a si altor'a: urmãrile in viitoriu voru fi dupa cum voru fi si faptele lui de astadi.

Propunere.*)

Considerãndu, ca dupa praos'a bisericiei nõstre, Episcopii sufragani dintr'o metropolia se alegu — ori prin reprezentanti'a clericale si miren6scã intrunitã din intr6g'a provincia metropolitana, precum ac6st'a se intempla in Romani'a si alte staturi ortodoxe; — ori prin sinodulu episcopiloru, cã reprezentanti ai intregi provincie metropolitane, precum ac6st'a s'a intemplatu pãna acum in ierarchi'a serb6scã, dela care s'a despartitu eparchiele Aradulu si Caransebesiulu;

Considerãndu, ca numai acea eparchia episcop6scã mai alegea pre Episcopulu seu, care odin6ra avura dignitatea de archidiecea si metropolia, dela care si dupa decaderea ei la numirea de simpla episcopia, si au sustienatu dreptulu ereditã de alegerea archiereulu seu, precum ac6st'a s'a intemplatu in Ard6lu;

*) Vedi protocol. congress. celu bis. diu 1868 R.

*) Vedi „Tel. Rom.“ nr. 54.

*) Vedi „Tel. Rom.“ nr. 56.

